

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce **M. K.**, zast. JUDr. Josefem Jurasem, advokátem, se sídlem v Moravské Ostravě, Jiráskovo nám. 8, proti žalovanému **Magistrátu města Ostravy**, odboru sociálních věcí a zdravotnictví, se sídlem v Moravské Ostravě, ul. 30. dubna 3130/2d, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 6. 2004, č. j. 38 Cad 3/2003 – 37,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 6. 2004, č. j. 38 Cad 3/2003 – 37, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, odbor sociálních věcí, rozhodl dne 8. 11. 2002 (č. j. PR 394/2002) podle ustanovení § 107 odst. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a podle § 1 až 6 zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, o vzniku přeplatku na opakované dávce sociální péče v celkové výši 9716 Kč, a to za období od 1. 6. 2000 do 30. 6. 2000 ve výši 510 Kč, od 1. 12. 2000 do 31. 12. 2000 ve výši 1680 Kč, od 1. 1. 2001 do 31. 3. 2001 ve výši 2933 Kč, od 1. 9. 2001 do 31. 12. 2001 ve výši 2552 Kč a od 1. 1. 2002 do 30. 6. 2002 ve výši 2041 Kč, s tím, že žalobce, jemuž přeplatek na opakované dávce sociální péče v této výši vznikl, je povinen jej vrátit do 30ti dnů od nabytí právní moci rozhodnutí. V odůvodnění Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz – odbor sociálních věcí (dále jen „Úřad“), uvedl, že opakovaná dávka sociální péče byla žalobci poskytována na základě jeho žádosti ze dne 16. 6. 2000, a to s účinností od 1. 6. 2000 dosud (t. j. do data vydání rozhodnutí). Šetřením však bylo zjištěno, že žalobci v souvislosti s výkonem funkce přisedícího u soudu byl ve sledovaném období poskytován paušál

přisedícího v celkové výši 9716 Kč, a v této výši tak vznikl přeplatek na poskytovaných opakovaných dávkách sociální péče, neboť ty žalobci do celkových rodinných příjmů v měsících červnu 2000, prosinci 2000, lednu – březnu 2001, září – prosinci 2001 a lednu - červnu 2002 nenáležely v poskytované výši s ohledem na pobíraný paušál přisedícího, který je podle § 6 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, nutno pokládat za příjem žalobce. Vzhledem k tomu, že uvedenou skutečnost žalobce neoznámil v zákonem stanovené lhůtě Úřadu, porušil ustanovení § 106 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a je proto podle § 107 odst. 1 a 2 téhož zákona povinen přeplatek v uvedené výši vrátit.

Magistrát města Ostravy – odbor sociálních věcí a zdravotnictví (dále jen „žalovaný“), k odvolání žalobce změnil napadené rozhodnutí Úřadu potud, že kromě citace právních předpisů, podle nichž bylo Úřadem o vzniku přeplatku na opakované dávce sociální péče rozhodnuto, uvedl navíc ve výroku napadeného rozhodnutí ještě odkaz na ustanovení § 6 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, a jinak ponechal rozhodnutí Úřadu beze změn. Shodně se správním orgánem I. stupně dovodil, že paušální náhrada náležející žalobci za vykonávání funkce přisedícího u soudu podle § 93 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, poskytovaná podle vyhlášky č. 44/1992 Sb. (o náhradách za vykonávání funkce přisedícího, ve znění pozdějších doplňků), je ve smyslu § 6 odst. 1 ve znění § 6 odst. 10 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, příjmem, který je rozhodnou skutečností pro trvání nároku na dávku sociální péče, její výši, výplatu nebo její poskytování ve smyslu § 1 zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti. Za příjem se totiž považují z příjmů, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob a nejsou přitom od této daně osvobozeny též příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky uvedené v § 6 odst. 1 a 10 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, přičemž podle § 6 odst. 10 naposledy uvedeného zákona se za funkční požitky považují a) funkční platy členů vlády, poslanců a senátorů Parlamentu České republiky a platy vedoucích ústředních úřadů státní správy, a b) odměny za výkon funkce v orgánech obcí, v jiných orgánech územní samosprávy, státních orgánech, občanských a zájmových sdruženích, komorách a v jiných orgánech a institucích. O takovou odměnu, tedy o příjem, jde i u žalobce, neboť ze zprávy Krajského soudu v Ostravě bylo zjištěno, že paušální náhrady za výkon funkce přisedícího jsou příjmem, který je předmětem daně z příjmů – je z něho odváděna daň ve výši 15 %. Paušální náhrada činí ve smyslu § 5 vyhlášky č. 44/1992 Sb. za každý den jednání 150 Kč. Žalovaný popřel, že by žalobce informoval sociální pracovnice Úřadu o výkonu funkce přisedícího před datem 1. 10. 2002, a odkázal v tomto směru na jejich písemné vyjádření. Uzavřel, že vzhledem k tomu, že odvolatel byl v minulých rozhodnutích o přiznání dávky upozorňován na povinnost oznamovat změnu skutečností rozhodných pro její přiznání a příjmy, přičemž žalobce tuto oznamovací povinnost danou ustanovením § 106 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, nesplnil, je povinen podle § 107 téhož zákona přeplatek na dávce vrátit. Žalovaný dodal, že uvedenou frekvencí a způsobem vyplácení paušálních náhrad žalobci byla též dostatečně splněna podmínka opakovanosti a pravidelnosti příjmů ve smyslu § 6 odst. 1 písm. j) zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu. Žalovaný dospěl k závěru, že správní orgán I. stupně posoudil v souladu se zákonem paušální náhrady odvolatele jako opakovaný příjem, ke kterému se přihlíží při posuzování sociální potřebnosti a právem proto vyčíslil přeplatek na uvedené dávce s povinností pro žalobce tento přeplatek vrátit. K ostatním náhradám (cestovné, stravné), které Krajský soud v Ostravě žalobci vyplácel, nebylo při vyčíslení přeplatku přihlédnuto.

Ve včas podané žalobě (kromě odkazu na chybu v datu vydání napadeného rozhodnutí) vyslovil žalobce nesouhlas s rozhodnutím žalovaného a zdůrazňoval, že se nikdy

netajil tím, že vykonává funkci přisedícího. Žádné poučení, ať už ústní nebo písemné, které při žádosti o dávku sociální péče obdržel, neobsahovalo informaci o tom, že náhrada za výkon funkce přisedícího je příjmem, k němuž se přihlíží při zjišťování sociální potřeby. Vyslovil přesvědčení, že mu proto nemůže být přičítáno k tíži, že neohlásil státnímu orgánu tuto skutečnost, když státní orgán sám jej neinformoval, že ji má oznamovat. Navíc náhradu nepovažuje ani za opakovaný či pravidelný příjem. Zvláště zdůraznil, že sociální pracovnice, u které žádost podával, věděla, že vykonává funkci přisedícího, a přitom jej neupozornila, že vyplácené náhrady jsou příjmem, který musí nahlásit. Poukázal na ustanovení § 6 odst. 1 písm. a) – j) zákona o životním minimu, podle něhož jsou mj. příjmem funkční požitky uvedené v § 6 odst. 1 a 10 zákona o daních z příjmů, a podle písm. j) další opakující se nebo pravidelné příjmy. Vyslovil přesvědčení, že příjmy uvedené pod písm. a) nemohou být posuzovány jako příjmy opakující se nebo pravidelné podle písm. j) a opačně. Pokud existují příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky neuvedené v § 6 odst. 1 písm. a) zákona o životním minimu, nepovažují se za příjem. V daném případě je mu vyplácena paušální náhrada za výkon funkce přisedícího podle § 5 vyhlášky č. 44/1992 Sb. Jedná se tedy o náhradu, nikoliv o odměnu za výkon funkce podle § 6 odst. 10 písm. b) zákona o daních z příjmů. Funkcí této paušální náhrady není odměnit přisedícího za výkon funkce, ale nahradit mu zvýšené náklady spojené s jejím výkonem, t. j. zejména náklady na společenské oblečení. Hotové výdaje se totiž hradí podle jiného předpisu, a těm, kterým výdělek ušel, se hradí ušlý výdělek. Ustanovení § 6 odst. 1 zákona o životním minimu přitom příjmy tam uvedené definuje tak, že za příjmy se považuje to, co by jinak tvořilo či mohlo být považováno za výdělek. Uvedl dále, že sám nemá žádnou možnost ovlivnit dobu ani množství případů, kdy bude povolán k výkonu funkce přisedícího, a již také proto nemůže být paušální náhrada považována za příjem pravidelný, neboť není závislá na žádné pravidelné události a může se stát, že po dlouhou dobu nebude na zasedání senátu předvolán vůbec. Stejně tak není možno ji pokládat za příjem opakovaný. Opakovanost podle jeho názoru znamená to, že se zasedání senátu zúčastní v průběhu roku opakovaně, tedy nejméně ve třech případech. Napadené rozhodnutí je přitom postaveno na závěru, že frekvencí pobírání paušální náhrady a způsobem jejího vyplácení byla splněna podmínka opakovanosti a pravidelnosti příjmů ve smyslu § 6 písm. j) zákona o životním minimu. V tomto směru pokládá rozhodnutí žalovaného za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Namítal, že správní orgán ani neprovedl výslech dávkové pracovnice a sociální pracovnice provádějící šetření v jeho rodině. Navrhoval, aby Krajský soud v Ostravě zrušil napadené rozhodnutí žalovaného.

Žalovaný ve svém písemném vyjádření v žalobě setrval na svém stanovisku vyjádřeném v napadeném rozhodnutí a zopakoval důvody v něm uvedené. Navrhoval zamítnutí žaloby. Zdůraznil zejména ustanovení § 106 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a v něm stanovenou povinnost občanů pobírajících dávky sociální péče písemně ohlásit příslušnému orgánu sociálního zabezpečení do osmi dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku sociální péče, její výši a výplatu nebo poskytování. Protože z obsahu správního spisu bezpečně vyplynulo, že žalobce byl v průběhu řízení o přiznání dávky sociální péče i v průběhu jejího vyplácení vždy řádně a dostatečně poučen o své ohlašovací povinnosti (viz žádost o dávku sociální péče a její přílohy a upozornění v jednotlivých rozhodnutích o přiznání dávky a změnách její výše), a vzdor tomu neoznámil příslušnému orgánu sociální péče skutečnost, že vykonává funkci přisedícího, z níž mu plyne příjem, který je jednou ze skutečností rozhodných pro posouzení nároku na dávku, resp. její výši, pak nastupuje povinnost přeplatek vrátit podle ustanovení § 107 odst. 1 uvedeného zákona. Znovu popřel, že by dávková pracovnice, či sociální pracovnice, provádějící šetření v rodině odvolatele, o této skutečnosti byla (od roku 2000)

informována. Pokud jde o výši paušální náhrady poskytované žalobci Krajským soudem v Ostravě a výši přiznaných dávek od 1. 6. 2000, poukázal na obsah správního spisu a údaje zde uvedené. Znovu připomněl, že podle § 1 zákona o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, je jednou ze skutečností rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši, výplatu nebo poskytování, příjem občana. Co se tímto příjmem rozumí, stanoví ustanovení § 6 zákona o životním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Mimo jiné sem náleží příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky uvedené v § 6 odst. 1 a 10 zákona o daních z příjmů (tedy i odměny za výkon funkce v orgánech obcí, jiných orgánech územní samosprávy, státních orgánech, občanských a zájmových sdruženích, komorách a v jiných orgánech a institucích). Paušální náhrady, vyplácené od 1. 6. 2000 žalobci za výkon funkce přisedícího, je nutno posoudit jako příjem v měsících, v nichž byly prokazatelně vyplaceny. Tyto skutečnosti žalobce neohlásil a vznikla mu tak povinnost správně vyčíslený přeplatek na dávce sociální péče vrátit; v případě splnění ohlašovací povinnosti by totiž byla výše dávky s ohledem na zjištěný příjem nižší. Dodal ještě, že ani ministr práce a sociálních věcí neshledal pochybení při vydání napadeného správního rozhodnutí a jako správné je potvrdil.

Rozsudkem ze dne 29. 6. 2004, č. j. 38 Cad 3/2003 – 37, Krajský soud v Ostravě žalobu jako nedůvodnou podle ustanovení § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), zamítl. Vycházel ze skutkového stavu, zjištěného žalovaným, a dospěl k závěru, že částky, které žalobce za rozhodné období pobíral od Krajského soudu v Ostravě jako paušální náhradu za výkon funkce přisedícího, jsou náhradou, vyplácenou dle zvláštního předpisu, jímž je vyhláška č. 44/1992 Sb. a zákon č. 313/1995 Sb. Tyto částky jsou zdaňovány podle § 6 zákona č. 586/1992 Sb., a to daní ve výši 15 %. Žalobce se tudíž mylí, pokud se domnívá, že tato náhrada není započitatelným příjmem pro výpočet výše sociálních dávek, neboť se jedná o tzv. ostatní příjem podle § 10 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dále pak Krajský soud v Ostravě uvedl, že státní sociální podpora se ve stanovených případech poskytuje právě v závislosti na výši příjmu, jak to vyplývá z ustanovení § 1 odst. 1 věty druhé zákona č. 117/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o státní sociální podpoře. Citoval ustanovení § 5 odst. 1 písm. a) bodu 1 tohoto zákona, podle něhož se za příjem pro účely stanovení rozhodného příjmu považují – z příjmů, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob podle zákona o daních z příjmů a nejsou osvobozeny od této daně, i příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky uvedené v § 6 odst. 1 a 10 zákona o daních z příjmů. Podle § 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 586/1992 Sb. jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob též příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§ 6). Uvedl, co se rozumí funkčními požitky s tím, že podle § 6 odst. 11 téhož zákona se za funkční požitky nepovažují a předmětem daně nejsou jen náhrady výdajů poskytované v souvislosti s výkonem funkce, na kterou vzniká nárok podle zvláštních předpisů, s výjimkou náhrady ušlého příjmu. V souladu se zněním § 3 odst. 1 písm. e) za použití § 4 a v souladu s § 10 odst. 1 zákona o dani z příjmu, ve znění pozdějších předpisů, ve kterém jsou příkladmo uvedeny ostatní příjmy, je nutno dle názoru krajského soudu za ostatní příjem považovat i paušální náhradu, která přísluší přisedícím za každý den jednání za výkon jejich funkce ve výši 150 Kč. Krajský soud uzavřel, že pokud žalobce podal žádost o dávku státní sociální podpory na předepsaném tiskopise, přičemž při přiznání dávky byl na tiskopise informován o tom, že je povinen oznámit své příjmy, a poučen, že v případě, že tak neučiní a způsobí, že dávka byla vyplácena neprávem nebo ve vyšší částce než náležela, nebo jinak způsobí, že dávka byla vyplácena neprávem nebo v nesprávné výši, je povinen podle § 62 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb. částky neprávem přijaté vrátit. Dále pak ještě dodal, že v důsledku porušení povinnosti žalobcem, kterou mu ukládá § 106 zákona č. 100/1988 Sb., když neinformoval příslušný orgán do osmi dnů o skutečnostech rozhodných pro trvání

nároku na dávku sociální péče a výši dávky, je povinen dávku, která nenáležela v poskytované výši, vrátit. K dalším námitkám žalobce krajský soud uvedl, že napadené rozhodnutí žalovaného pokládá za přezkoumatelné i srozumitelné, když rozhodnutí obsahuje výrok, kterým správní orgán jasně, srozumitelně a určitě formuloval rozhodnutí ve věci samé, včetně citace právní normy, čímž napravil pochybení správního orgánu I. stupně. Obsahuje též odůvodnění, v němž žalovaný uvedl všechny skutečnosti rozhodné pro posouzení věci, důkazy, které byly podkladem rozhodnutí, hodnocení těchto důkazů a odůvodnění aplikace konkrétního obecně závazného předpisu v dané věci, jakož i poučení o opravném prostředku. Žalobci přisvědčil v tom, že pokud v odůvodnění rozhodnutí žalovaný poukazuje na ustanovení § 6 odst. 1 písm. j) zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, pak použití písm. j) citovaného ustanovení není přílehavé, neboť věc je nutno posoudit podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. a) položky 5 téhož zákona. Odlišné posouzení příslušného písmene téže právní normy však nemá vliv na správnost výroku rozhodnutí.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, v níž označuje napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě za nesprávné. Připomíná, že správní orgán posoudil paušální náhradu za výkon funkce přisedícího jako příjem podle § 6 odst. 1 písm. a) zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, tedy opakující se nebo pravidelný příjem. Napadený rozsudek dává stěžovateli za pravdu v tom, že se nejedná o příjem opakovaný či pravidelný, ale jedná se o příjem podle § 6 odst. 1 písm. a) položky 5 zákona č. 463/1991 Sb. (o životním minimu), tedy ostatní příjem uvedený v § 10 odst. 1 písm. a) – g) zákona o dani z příjmu. Zdůrazňuje, že jako účastník řízení všechna svá tvrzení skutková i právní zaměřil k dokazování toho, že se u něj nejedná o příjem opakovaný a pravidelný. Krajskému soudu vytýká, že pokud měl v úmyslu skutkovou podstatu podřadit pod jiné právní ustanovení než správní orgán, měl o tom být stěžovatel předběžně soudem informován, což se nestalo. Tím došlo k vadě řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Vyslovuje přesvědčení, že soud vyplacenou náhradu nesprávně zařadil pod ostatní příjem podle § 10 odst. 1 zákona o dani z příjmu, neboť v tomto ustanovení jmenované příjmy jsou pouze demonstrativním výčtem, a paušální náhrada přisedícího tam uvedena není. Podmínkou zařazení příjmu do „ostatního příjmu“ je ve smyslu věty první tohoto ustanovení to, že musí docházet ke zvýšení majetku poplatníka. V daném případě již z povahy věci je paušální náhrada za výkon funkce přisedícího náhradou za zvýšené výdaje, které v souvislosti s tímto výkonem má. Jedná se o zvýšené výdaje, které by jinak neměl, a které nejsou hrazeny jinak. Jde například o náklady na ošacení, avšak mohou to být i náklady mnohé další, u každého přisedícího individuální. Vyčíslení vedlejších nákladů spojených s výkonem funkce by bylo značně problematické, včetně jejich prokazování, a proto zákonodárce přistoupil k tomu, že tyto náklady nahrazuje paušální částkou, a proto zvolil i samotný název pro toto plnění „paušální náhrada“. Za této situace nelze považovat vyplacenou náhradu za ostatní příjem ve smyslu § 10 zákona o dani z příjmu, a tedy příjem započitatelný podle § 6 odst. 1 písm. a) položky 5 zákona č. 463/1991 Sb. Je přitom nutno vycházet z účelu zákonné úpravy, přičemž účelem vydání předpisu o paušálních náhradách přisedících není zvyšování jejich majetku, ale právě naopak náhrada blíže nespecifikovaných výdajů spojených s výkonem funkce. Výrok soudu je proto v rozporu s ustanovením shora citovaných předpisů a dále v rozporu s § 106 zákona č. 100/1988 Sb., neboť stěžovatel v žádném případě neporušil povinnost informovat příslušný orgán o skutečnostech rozhodných pro dávku. Opakuje znovu, že pracovnice správního orgánu informoval o výkonu funkce přisedícího i o tom, že pobírá paušální náhradu. V písemném poučení o tom, které příjmy je povinen správnímu orgánu hlásit, předmětný příjem uveden není, a pokud jej příslušná pracovnice na jeho ohlášení neupozornila, nemohl

ani žádnou povinnost porušit. Jím navrhovaný výslech pracovníků soudem proveden nebyl. Je zde tudíž navíc důvod kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Připomíná ještě, že ani Česká správa sociálního zabezpečení paušální náhradu příslušícího nezapočítává do příjmu rozhodného pro výpočet důchodu. Je proto přesvědčen, že není možné tuto paušální náhradu zařazovat jako příjem započitatelný pro účely životního minima. V tomto případě vytýká nedostatečnost důvodů odůvodnění rozhodnutí, neboť nesprávnost tohoto názoru nebyla nijak odůvodněna. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém písemném vyjádření ke kasační stížnosti v podstatě odkazuje na obsah svého písemného vyjádření k žalobě a dodává, že nelze akceptovat námitku stěžovatele, že paušální náhrady nezvyšují majetek stěžovatele, ale že jde například o zvýšené náklady na ošacení. Stanovené částky životního minima jsou minimální hranicí příjmu občana, pod níž nastává stav jeho hmotné nouze. Zákon o životním minimu č. 463/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanoví v § 3 částky potřebné k zajištění výživy a ostatních životních potřeb, a dále částky nezbytných nákladů na domácnost. Do výše uvedených ostatních osobních potřeb jsou pak zahrnuty i náklady na ošacení, hygienické potřeby, kulturu apod. Nelze tedy tyto náklady na ošacení spojené s výkonem funkce od celkové částky životního minima oddělovat. Dodává, že stěžovatel nepochybně skutečnost, že obdržel paušální náhrady, ani jejich výši, četnost vyplácení a období výplat, přičemž vzhledem k délce doby, po kterou byl příjemcem dávek sociální péče do životního minima, jakož i vzhledem k počtu vydaných příslušných rozhodnutí a podepsaných protokolů z jednání na Úřadu je nesporné, že byl průběžně upozorňován na povinnost písemně ohlásit příslušnému orgánu do osmi dnů všechny změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku sociální péče, její výši a výplatu. Tuto povinnost stěžovatel nesplnil. K požadavku stěžovatele na výslech sociálních pracovníků uvedl žalovaný, že je věcí správního orgánu, jaké důkazy provede a jak je hodnotí. Obě sociální pracovnice přitom prohlásily písemně (záznam je ve spisovém materiálu), že o skutečnost pobírání paušálních náhrad příjemcem dávky v průběhu řízení nevěděly, neboť ten je o ní neinformoval. K námitce, že Česká správa sociálního zabezpečení přijaté paušální náhrady nezapočítává do příjmu rozhodného pro výplatu dávek důchodového pojištění, se žalovaný nevyjádřil s tím, že rozhodování o těchto dávkách není v působnosti magistrátu a rozhoduje o nich jiný správní úřad. Zdůraznil, že v dané věci je třeba vycházet z toho, co považuje za příjem, rozhodný pro výplatu dávek sociální péče, ustanovení § 6 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Stížní důvody, které stěžovatel uvádí v kasační stížnosti označil za nedůvodné a navrhol proto nevyhovění kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud po přezkoumání napadeného rozsudku dospěl k závěru, že je třeba jej zrušit, a to z následujících důvodů:

Kasační stížností je především uplatněn důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (i když stěžovatel výslovně na toto ustanovení neodkazuje), neboť je v ní namítáno, že došlo k vadě řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, spočívající v tom, že stěžovatel nebyl seznámen se záměrem soudu podřadit skutkovou podstatu projednávané věci pod jiné právní ustanovení než správní orgán a neměl tudíž možnost zaměřit svá skutková tvrzení k dokazování toho, co v důsledku změny právní kvalifikace pokládal krajský soud za významné. K tomu nutno uvést, že takový důvod kasační stížnosti soudní řád správní nezná, a tento stížní bod by tudíž nemohl být důvodem ke zrušení napadeného rozsudku. Dále se pak v kasační stížnosti stěžovatel dovolává důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) soudního řádu správního, když tvrdí, že správní orgán neprovedl

jím navrhovaný výslech pracovníků Úřadu, které o dávce sociální péče rozhodovaly, takže jde o vadu řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel v otázce nesplnění ohlašovací povinnosti stěžovatele, nebyla zjištěna úplně (neměla oporu ve spisech), takže soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Především ale je z celého obsahu kasační stížnosti patrné, že se stěžovatel dovolává též důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, pokud uvedený soud dospívá k závěru, že stěžovateli vyplacená paušální náhrada přisedícího, poskytovaná podle vyhlášky č. 44/1992 Sb., je příjmem započitatelným pro účely zjištění, zda se stěžovatel považuje za občana sociálně potřebného ve smyslu § 1 zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, zda tedy nedosahuje částek životního minima stanovených zvláštním zákonem, jímž je zákon o životním minimu č. 463/1991 Sb.

K tomu Nejvyšší správní soud pokládá za potřebné uvést, že výše uvedenými stížními body by se mohl zabývat tehdy, pokud by byl v dané věci vázán důvody kasační stížnosti ve smyslu § 109 odst. 3 s. ř. s. Nejvyšší správní soud je však názoru, že v projednávané věci není touto zásadou vázán, protože napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě je nepřezkoumatelný (ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d/ s. ř. s.), a to pro nesrozumitelnost. Musel tedy nad rámec důvodů uplatněných v kasační stížnosti napadený rozsudek zrušit z úřední povinnosti.

V projednávané věci bylo v řízení před správním orgánem bezpečně zjištěno, a mezi účastníky ostatně zůstalo nesporným, že stěžovatel byl poživitelem dávky sociální péče s účinností od 1. 6. 2000, která mu byla přiznána podle § 74 odst. 1, § 94 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a podle § 1, 3 a 4 zákona ČNR č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, a § 2 a 3 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, ve znění pozdějších předpisů, jakož i navazujícího nařízení vlády č. 123/1997 Sb., kterým byly zvýšeny částky životního minima. Napadeným rozhodnutím správního orgánu I. stupně i žalovaného bylo rovněž v souladu s ustanovením § 107 odst. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, a podle § 1 zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, a podle § 6 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, rozhodnuto o vzniku přeplatku na opakované dávce sociální péče v celkové výši 9716 Kč a o povinnosti vrátit Statutárnímu městu Ostrava vzniklý přeplatek do 30ti dnů od nabytí právní moci rozhodnutí.

Krajský soud v Ostravě však, jak vyplývá z odůvodnění jeho rozhodnutí na č. 1. 6 rozsudku, věc podle výše citovaných právních předpisů neposoudil, ale – zřejmě nedopatřením - ji posoudil podle zcela jiného právního předpisu, konkrétně podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, ačkoliv dávka státní sociální podpory nebyla předmětem řízení. Dávka opakované sociální péče, která byla podle napadeného rozhodnutí správního orgánu stěžovateli poskytována, není totiž zařazena mezi dávky státní sociální podpory. Podle § 2 zákona č. 117/1995 Sb. mezi dávky poskytované v závislosti na výši příjmu, patří přídavek na dítě, sociální příplatek a příspěvek na bydlení a mezi ostatní dávky rodičovský příspěvek, zaopatřovací příspěvek, dávky pěstounské péče, porodné a pohřebné. Žádnou z těchto dávek však stěžovatel na základě žalobou napadeného rozhodnutí nepobíral. I když lze připustit, že podmínky poskytování dávek státní sociální podpory, které jsou závislé na výši příjmů, se řídí obdobným režimem jako poskytování dávek sociální péče, nelze v žádném případě předpisy, podle nichž se dávky poskytují, zaměňovat. Krajský soud při právním hodnocení věci vycházel z celé řady

ustanovení zákona o státní sociální podpoře, a to jak ve vztahu k zařazení paušální náhrady přísedícího podle vyhlášky č. 44/1992 Sb. do započitatelných příjmů, tak i ve vztahu k povinnosti stěžovatele neprávem vyplacené částky vrátit, kdy na jednom místě odůvodnění napadeného rozsudku odkázal na ustanovení § 62 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb., ačkoliv správním orgánem byla žalovanému tato povinnost uložena podle zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Právě tento předpis je tím, který se na řízení o poskytování dávek sociální péče vztahuje; rozhoduje se podle něho i ve věcech vzniku přeplatku na opakované dávce sociální péče. Přitom podmínky nároku na vrácení obou dávek podle výše zmíněných zákonných ustanovení se od sebe poněkud liší. Na jiném místě odůvodnění svého rozsudku Krajský soud v Ostravě, narozdíl od svého předchozího právního hodnocení, již sice odkazuje na správný právní předpis, když uvádí, že stěžovatel porušil povinnost danou ustanovením § 106 zákona č. 100/1988 Sb. tím, že neinformoval příslušný orgán do osmi dnů o skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku sociální péče a výši dávky, a je proto povinen dávku, která nenáležela v poskytované výši, vrátit, avšak tím se nestává odůvodnění jeho rozhodnutí srozumitelnějším.

Nejasnost v tom, kterých právních předpisů vlastně Krajský soud v Ostravě na danou věc aplikoval, činí odůvodnění jeho rozsudku nesrozumitelným a tudíž nepřezkoumatelným. Proto Nejvyšší správní soud musel napadený rozsudek tohoto soudu zrušit ve smyslu ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s., za použití ustanovení § 109 odst. 3 a § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., aniž by byl vázán důvody podané kasační stížností a aniž by mohl předjímat, t. j. vyjadřovat se k tomu, zda správní orgány obou stupňů postupovaly v souladu se zákonem, pokud paušální náhrady, vyplácené stěžovateli za výkon funkce přísedícího (u soudu) od 1. 6. 2000, uvedené v § 60 odst. 4 zákona č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích (s účinností od 1. 4. 2002 podle zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích), při jejichž výplatě postupují soudy podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, posoudily jako příjem rozhodný pro trvání nároku na opakovanou dávku sociální péče, její výši a výplatu podle zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, za použití ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, ve znění pozdějších předpisů, a § 6 odst. 1 a 10 zákona o daních z příjmů, ve znění doplňků, či nikoliv. Nemůže rovněž předjímat a vyjadřovat se k tomu, zda lze z okolností případu dovodit, že stěžovatel porušil svou ohlašovací povinnost danou mu ustanovením § 106 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení (t. j. oznámit změnu ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na uvedenou dávku), a zda lze na něm právem požadovat vrácení dávky (její části) ve smyslu § 107 odst. 1 téhož zákona. Nutno připomenout, že podle naposledy uvedeného ustanovení je povinen dávku nebo její část vrátit jen ten příjemce, který nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijímal dávku nebo její část, ačkoliv věděl, nebo musel z okolností předpokládat, že byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší výměře než náležela, nebo vědomě jinak způsobil, že dávka nebo její část byla vyplacena neprávem; to platí zejména jestliže nesplnil ohlašovací povinnost, dávku vylákal, nebo zamlčel některou rozhodnou skutečnost.

Na Krajském soudu v Ostravě bude, aby v dalším řízení postupoval při přezkumu napadeného rozhodnutí žalovaného podle výše uvedených právních předpisů, které se k přiznání, trvání nároku, eventuálně vzniku přeplatku a povinnosti jej vrátit, váží k opakované dávce sociální péče, t. j. podle těch předpisů, které na danou věc aplikovaly správní orgány obou stupňů (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

V novém rozhodnutí o věci rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. listopadu 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu